

Határátlépések metszőkéssel

Graphics Open2

MKE, Barcsay Terem, 2017. III. 19-ig

RÉVÉSZ EMESE

Egy művészi kifejezésforma változásának irányát legérzékenyebben a legfiatalabb generáció alkotásai szemléltetik. *Graphics Open* címen 2012-ben első alkalommal megrendezett tárlathoz hasonlóan a bemutató a közép-európai művészeti egyetemek grafikai műhelyeiből nyújt reprezentatív válogatást. A lengyel, szlovák, román, horvát, osztrák és hazai képregrafikai tanszékek hallgatóinak az elmúlt években készült munkái nem versengenek egymással, nincsenek győztesek, sem vesztesek, inkább egy közös seregszemle szereplői, amelynek célja a grafika jelenkori pozíciójának, mozgásának felvázolása.

Hallgatói munkákról lévén szó, azok az adott egyetem oktatási metódusát, művészetpedagógiai irányát is szemléltetik. Van, ahol a képzés évszázados múltra visszatekintő művészeti akadémia részeként folyik, másutt egy fiatal intézmény alkotja kereteit. Az is változó, hogy a képregrafika mint szak autonóm vagy alkalmazott jellegű képzéssel társul. Az viszont valamennyi meghívott intézmény képzésében közös, hogy a képregrafikának helye van az oktatásukban, azt a vizuális tárgyalás éppoly szerves részének tekintik, mint a festészetet vagy a médiaművészetet.

A közép-európai grafika területén „nagy hatalomnak” tekinthető Lengyelországot két egyetem is

PATRIK GARAY: Arc, 2017, papír, fametszet, enyva, 150x33 cm (Képzőművészeti és Design Akadémia, Pozsony)

képviselet. A Krakkói Képzőművészeti Akadémián működő Grafikai Tanszék a Képregrafikai Iskola hagyományainak folytatója, ahol a történeti sokszorosító technikák professzionális elsajátítása és az új képkalkotó médiumok megismerése egyaránt része az oktatásnak. A Łódzi Strzemiński Képzőművészeti Akadémián 1971-ben alapított szak a Grafika és Festészet Tanszéken belül működik. A Pozsonyi Képzőművészeti és Design Akadémián az autonóm és alkalmazott művészeti kifejezési formákat integráló Grafikai Tanszék önálló képzési forma. A Kolozsvári Képző- és Iparművészeti Egyetemen a Képzőművészeti tanszéken belül folyik képregrafikai oktatás. A Zágrábi Képzőművészeti Akadémián a hat tanszék (festészet, szobrászat, művészeti oktatás, animáció és új média, restaurátor) egyike a grafika. A Bécsi Iparművészeti Egyetemen a grafika a Képzőművészet és Média Tanszéken belül kapott helyet. A Magyar Képzőművészeti Egyetemen a művészi grafika oktatása egyidős az intézmény 1871-es alapításával, s az elmúlt időkben képregrafika szakirányként működik. A nemzetközi tárlat a tanszék vezetője, Szurcsik József kezdeményezésére és kurátortársa, Dobó Bianka grafikusművész jóvoltából kapott új formát a Barcsay Teremben.

Mivel a kiállítás rendezőinek célja a közös vonások hangsúlyozása volt, ezért a tárlat sem intézmények szerint szerveződik. Szándékuk inkább a kortárs művészeti mozgások érzékeltetése, amelyek egymással párhuzamosan is jelen vannak a közép-európai grafika legfiatalabb generációjának munkáiban. A művek egy része a hagyományos, papíralapú képkalkotás és a „nemes” grafikai technikák önként vállalt keretei között zajlik. Ezek a keretek azonban jobbra csak arra valóak, hogy innen elrugaszkodva feszítsék szét őket az újabb kísérletek: növelve a nyomatok méretét, kiterjesztve azokat a térbe, installációk és objektumok formájában utalva vissza a nyomtatás és a nyomhagyás gondolati lényegére. A tradicionális képnymtatási technikákból az egyik út korunk technikai képkalkotásáig, a digitális médiák alkalmazásáig vezet, de a konceptuális érzékenységgű művek a nyomtatás-nyomhagyás mitikus erejű aktusára is visszautalnak.

A képregrafika részben technikai kérdés, amely éppúgy jelent korlátokat (a *trouvaill*-ok túlbujánzását), mint lehetőségeket (fokozott érzékenységet a műtárgy anyagisága, a techné iránt). A művésznövendékek számára kezdetben a technikai lehetőségek kiismerése, uralása jelent kihívást. Jó esetben ez később a képi tartalmak szolgálatába áll, s nem marad öncélú. A kiállítás meggyőző bizonyossága annak a sokrétű,

sokirányú kísérletezésnek, ami a közép-európai egyetemek műhelyeiben zajlik. Ha a mélynyomás mívés technikáját vesszük, láthatjuk, hogy a cizellált történet-mesélésen túl is van élet. Krakkóból *Joanna Kaczor* japán írásjelekből szövött mustrája vagy Pozsonyból *Hana Matyášová* rozsdamarta ipari tájai bizonyítják ezt. Łódź technikai specialitása a kollográfia különféle anyaglenyomatokat használó technikája. Ugyanitt a nagy múltú textilgyártáshoz kapcsolódó textil szak hatása is érezhető, például *Aleksandra Ilkiewicz* japán papírra nyomott herbáriumán. A krakkói műhelyben mindmáig érzeteti a hatását a lengyel művészi grafika és plakát öröksége, amely éppúgy tükröződik a színes litográfia preferálásában, mint a kompozíciók expresszív szín- és formahasználatában.

A kortárs képgrafikára jellemző trendek, a méret növelése és a térbe való kilépés különösen a magasnyomású nyomatokon, fametszeteken és linómetszeteken érvényesül. Ezek közé az üdítően felszabadult grafikai installációk közé tartozik *Magdalena Chmielek* színpompás kertje, *Patrik Garay* testlenyomatot idéző munkája, *Klára Štefanovičová* nagy méretű, meditatív mezzotinto lapja, *Stanislav Krajči* hatalmasra növesztett, absztrakt organizmusai. Szintén a teret betöltő, látványos együttes a bécsi *Zhanina Marinova* szitanyomat-sorozata.

A technikai-mediális határátlépések terén a legmerészebbek a hazai, fiatal grafikusművészek. A kortárs tömegkultúra vizuális effektusaira elevenen reagáló munkák között vannak *Pollmann Zsófia* és *Metzing Eszter* túlbujánzóan erotikus, kifejezetten „csajos” témákat boncolgató, a camp jegyében fogant művei, *Fülöp Gergő* bombasztikus, a popkultúra hatásvadász effektjeit idéző képkollázsai. *Kiss Botond* meditatív objektjei fadúc ősi, az ismétlést és a variációt mint mantrát magában foglaló természetére utalnak. Másutt közéleti hang, ironia és játékosság hatja át a műveket: *Gaál Katalin* a fadúcot a vágódeszkára cseréli, szimbolikus jelentéstartalmait is bevonva a műbe, *Ongjerth Bernadett* pedig a pixelek mechanizmusát imitálja színes rajzszögekből rakott képeivel.

Az összkép meggyőzően bizonyítja, hogy a grafika médiuma korszerű, kísérletezésre bujtogató kifejezési forma. A művészeti képzések gyakorlatában pedig nem a történeti technikák zárványa, hanem a technika és matéria fokozott ismeretét és használatát feltételező gondolkodás, amely lényegénél fogva érzékeny a tárgyalottság médiumára.

GAÁL KATALIN: Terror görgő, 2016, fa, vasszög, 48x80 cm (Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest)

JOANNA KACZOR: A tükör semmire se fog emlékezni, 2016, papír, rézkarc, fotó, 100x70 cm (Jan Matejko Képzőművészeti Akadémia, Krakkó)

